

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

حامل متن قوانین - تصویب نامه ها - صورت مفصل مذاکرات مجلس شورای ملی - مذاکرات مجلس سنا
اخبار رسمی - فرامین - انتصابات - آیین نامه ها - بخشنامه ها - آگهی های رسمی و قانونی سوالات

شماره ۱۶۷۳

۵ شنبه ۲۵ آبان ماه ۱۳۲۹

سال ششم

شماره مسلسل ۸۰

دوره شانزدهم مجلس شورای ملی

مذاکرات مجلس شورای ملی

جلسه ۸۰

صورت مشروح مذاکرات مجلس روز یک شنبه ۲۱ آبان ماه ۱۳۲۹
فهرست مطالب :

- ۱ - قرائت اسامی غائبین و طرح صورت مجلس جلسه قبل
- ۲ - بیانات قبل از دستور آقایان: کتجه - مکی - حائری زاده
- ۳ - طرح گزارش کمیسیون دادگستری راجع به تصفیه و عدم حصول اکثریت
- ۴ - تعیین موقع دستور جلسه بعد - ختم جلسه

مجلس يك ساعت و نیم قبل از ظهر بریاست آقای رضا حکمت تشکیل گردید

۱- قرائت اسامی غائبین و طرح صورت مجلس جلسه قبل

رئیس - صورت غائبین جلسه قبل قرائت می شود.

(بشرح زیر قرائت شد)

غائبین با اجازه - آقایان آصف - فرامرزی - ابتهاج طباطبائی - انشار - فراگزلو - دهقان - مرانی نفا الاسلامی - دکتر شایگان

غائبین بی اجازه - آقایان محمود محمودی دکتر مصباح زاده - عزیز اعظم زنگنه - سالارستندگی حسن اکبر - شهاب خسروانی - انبال - پناهی - بیراسته - محمد ذوالفقاری - خزیه هام - رستم گبو - تپورناش

دیر آمدگان با اجازه - آقایان گنابادی - یکساعت مهدوی یک ساعت - نبوی یکساعت - مکرم - یکساعت - شادلو یک ساعت - فرشی یکساعت - سودآور یک ساعت

رئیس - نسبت بصورت مجلس جلسه قبل نظری نیست ؟

دکتر بقائی - اجازه میفرمائید

رئیس - آقای دکتر بقائی میفرمائید

دکتر بقائی - يك موضوعی بود که در دوره پانزدهم هم يك دوبار دوباره آن گفتگو شد و مجدداً ایجاد سوء تفاهم گردیده بنده میخواستم بعنوان تذکر خدمت هیئت رئیسه مجلس عرض کنم که در

مواقعی که يك رأیهای حساسی گرفته می شود و عده بقدر کافی نیست البته آقایان باید بروند بیرون و ببینند که اگر کسی هست بیاید البته این وظیفه نمایندگان محترم نیست ولی وقتی که یکی از آقایان هیئت رئیسه از آن در بیرون میروند و از آن در میانند تو این ایجاد این توهم را می کند که یک نفر را می خواهند زیادتر بحساب بیاورند متأسفانه در جلسه گذشته این سوء تفاهم نسبت با آقای فولادوند ایجاد شد و ایشان از آن در رفتند و از این در تشریف آوردند تو، و برای جلوگیری از این سوء تفاهم می خواستم عرض کنم که آقایان توجه بفرمایند که اگر از آن در میروند بیرون از همان در تشریف بیاورند تو و دیگر نچرخند و از در دیگر بیایند تو، چون يك سوء تفاهمی در بین مردم ایجاد می شود و این برای مجلس زیبنده نمی نهد.

غلامرضا فولادوند - اجازه میفرمائید

رئیس - میفرمائید

غلامرضا فولادوند - نمایندگان محترم هشتاد نفر بنده رأی اعتماد داده اند که اینجا منشی باشم و بنشینم (نمایندگان - صحیح است) با ۸۰ رأی زنده حیثیت يك نماینده را با سوء تفاهم نمی شود مخدوش کرد (نمایندگان - صحیح است) آقایان متذکر هستند اکثر جلسه از اکثریت می افتد و همان وقتی که آقایان اقلیت هم صحبت می کنند چهار این حرف هستند بنده با آقای رئیس میروم خواهش می کنم التماس می کنم دست بعضی از آقایان نمایندگان را میبوسم که آقا تشریف بیاورید مجلس از اکثریت نیفتد اگر برای این خدمتی که من عمل میبخشدم در انجام میدهم و امانت هم به بنده میشود بنده چه عرض دارم بنده وظیفه ام را انجام دادم ولی فرمایشی را هم که کردند جلسه پیش یک نفر از آقایان نمایندگان هم به بنده گفت گفتیم والله بالله این طور نیست البته در فرافرونی دودسته هست یکدسته

مجلس شورای ملی... در این قسمت آخری که ایشان گفتند...

دکتر بقائی - نهتم نیست برای جلوگیری از سوء تفاهم است که عرض میکنم از همان دور تشریف بیاورید...

آزاد - بله آقای راجع بصورت جلسه است رئیس - همیشه این قسمت رعایت شده است...

دکتر هدایتی - در جلسه گذشته بنده موافقت خود را بایشتهاد آقای دکتر مظلومی مشروط کردم...

رئیس - بسیار خوب تصحیح میشود آقای پیراسته بفرمائید پیراسته - بنده را غائب بدون اجازه ذکر کردند...

سعید مهدوی - بنده عرضی ندارم رئیس - آقای فراگوزلو بفرمائید امیری قراگوزلو - اسم بنده را بی اجازه ذکر کرده اند...

نورالدین امامی - جلسه گذشته بنده راجع به پیشنهاد جناب آقای حائری زاده اظهاراتی کردم...

آن جریان مادی و تشریکات مادی را طی کرد و بر حلقه اجرا درآمد...

رئیس - آقای شوشتری فرمایشی دارید شوشتری - طبق ماده ۱۶۷ و ۱۶۸ تذکر دارم...

رئیس - طبق ماده ۱۶۷ و ۱۶۸ آقای شوشتری می خواهند تذکر بدهند این دو ماده اینجا هست ولی...

۲- بیانات قبل از دستور آقایان گنجه مکی - حائری زاده رئیس - وارد دستور که شدیم قرائت خواهد شد...

گنجه - از دو سه هفته باینطرف راجع بطرح لایحه تصفیه کارمندان يك مذاکره ای در محیط مجلس...

رئیس - در نظر گرفته می شود آقای سعید مهدوی بفرمائید سعید مهدوی - بنده عرضی ندارم...

رئیس - آقای فراگوزلو بفرمائید امیری قراگوزلو - اسم بنده را بی اجازه ذکر کرده اند در حالی که بنده مریض بودم...

الیه اصرار ما این بود که مجلس شورای ملی بایستی در باره اشخاصی که بعضی از آنها نسبت باین...

رئیس - بنده سعی میکنم که قبل از دستور کمتر وقت مجلس را اشغال بکنم...

رئیس - همیشه این قسمت رعایت شده است وقتی که از این درو وارد میشوند آقای فولادوند آقای صدرزاده...

رئیس - از دو سه هفته باینطرف راجع بطرح لایحه تصفیه کارمندان يك مذاکره ای در محیط مجلس...

رئیس - در نظر گرفته می شود آقای سعید مهدوی بفرمائید سعید مهدوی - بنده عرضی ندارم...

رئیس - آقای فراگوزلو بفرمائید امیری قراگوزلو - اسم بنده را بی اجازه ذکر کرده اند...

رئیس - بنده عرضی ندارم سعید مهدوی - بنده عرضی ندارم امیری قراگوزلو - اسم بنده را بی اجازه ذکر کرده اند...

الیه اصرار ما این بود که مجلس شورای ملی بایستی در باره اشخاصی که بعضی از آنها نسبت باین...

رئیس - بنده سعی میکنم که قبل از دستور کمتر وقت مجلس را اشغال بکنم...

رئیس - همیشه این قسمت رعایت شده است وقتی که از این درو وارد میشوند آقای فولادوند آقای صدرزاده...

رئیس - از دو سه هفته باینطرف راجع بطرح لایحه تصفیه کارمندان يك مذاکره ای در محیط مجلس...

رئیس - در نظر گرفته می شود آقای سعید مهدوی بفرمائید سعید مهدوی - بنده عرضی ندارم...

رئیس - آقای فراگوزلو بفرمائید امیری قراگوزلو - اسم بنده را بی اجازه ذکر کرده اند...

رئیس - بنده عرضی ندارم سعید مهدوی - بنده عرضی ندارم امیری قراگوزلو - اسم بنده را بی اجازه ذکر کرده اند...

الیه اصرار ما این بود که مجلس شورای ملی بایستی در باره اشخاصی که بعضی از آنها نسبت باین...

رئیس - بنده سعی میکنم که قبل از دستور کمتر وقت مجلس را اشغال بکنم...

رئیس - همیشه این قسمت رعایت شده است وقتی که از این درو وارد میشوند آقای فولادوند آقای صدرزاده...

رئیس - از دو سه هفته باینطرف راجع بطرح لایحه تصفیه کارمندان يك مذاکره ای در محیط مجلس...

رئیس - در نظر گرفته می شود آقای سعید مهدوی بفرمائید سعید مهدوی - بنده عرضی ندارم...

رئیس - آقای فراگوزلو بفرمائید امیری قراگوزلو - اسم بنده را بی اجازه ذکر کرده اند...

رئیس - بنده عرضی ندارم سعید مهدوی - بنده عرضی ندارم امیری قراگوزلو - اسم بنده را بی اجازه ذکر کرده اند...

الیه اصرار ما این بود که مجلس شورای ملی بایستی در باره اشخاصی که بعضی از آنها نسبت باین...

رئیس - بنده سعی میکنم که قبل از دستور کمتر وقت مجلس را اشغال بکنم...

رئیس - همیشه این قسمت رعایت شده است وقتی که از این درو وارد میشوند آقای فولادوند آقای صدرزاده...

رئیس - از دو سه هفته باینطرف راجع بطرح لایحه تصفیه کارمندان يك مذاکره ای در محیط مجلس...

رئیس - در نظر گرفته می شود آقای سعید مهدوی بفرمائید سعید مهدوی - بنده عرضی ندارم...

رئیس - آقای فراگوزلو بفرمائید امیری قراگوزلو - اسم بنده را بی اجازه ذکر کرده اند...

رئیس - بنده عرضی ندارم سعید مهدوی - بنده عرضی ندارم امیری قراگوزلو - اسم بنده را بی اجازه ذکر کرده اند...

میکنند و آنوقت آن چیزی که همه آقایان از شما میترسند آن یک روز در این ملک ایجاد بشود یعنی ایجاد انقلاب بکنند، این تمیزیها، احساسات مردم ضعیف و بیچاره ملک را تحریک میکند بنحیض پیدا میکنند نسبت بطبقه فنی و نسبت بطبقه ای که حق آنها را دارد پایمال میکند و چقدر خوب گفته است حافظ، گفته است، سانی بیجا عمل بدباده تا کذا، غیرت نیارود که جهان یربلا کند این کارها جهان را یربلا میکند ایران را دچار آشوب و انقلاب میکند این هم یک موضوعی بود که خواستم عرض کنم، اما موضوع دوم این است که یک شخصی کافذی امروز نوشته است باعضای فراکسیون جبهه ملی و بجهت آقایان نوشته است شکایه کرده از آقای خسرو قشقایی و بنده وارد موضوع نمیشوم در مجلس متعصب شده است چون کمیسیون هرايش مأمور رسیدگی بشکایات است بنده بمقام ریاست تقدیم میکنم که در کمیسیون هرايش رسیدگی بشود اگر حق نیگویند رسیدگی بشود و اگر حق نیگویند بگویند که حق نیگویند دیگر عرضی ندارم و بیش از این مزاحم آقایان نمیشوم و این دو طرح را تقدیم مقام ریاست میکنم

رئیس - این دو طرح برطبق ماده ۴۱ فرستاده میشود بکمیسیون های مربوطه. آقای حائری زاده

حائری زاده - بنده هیچ میل نداشتم که این اسامان مجلس صرف یک مذاکراتی بشود که نتیجه و فایده ای برای جامعه نداشته باشد فقط در دول باشد ولی چون در آئین نامه پیش بینی شده است و مد شده است معمول شده است که در دلها این جا گفته می شود من مخصوصاً شرفیاب شدم خواهم کنم که هفته ای یک روز را اگر مقام ریاست مقرر فرمایند که هفته ای یک روز برای سؤالها باشد تصور میکنم این مذاکرات قبل از دستور قهراً درز گرفته بشود برای اینکه این مذاکرات و این درودلهائی که نمایندگان معترض دارند برای این است که این نمایندگان برای نتیجه می آیند این جا صحبت میکنند و دولت هم وجود ندارد جزوه ها میشود و نتیجه ای حاصل نمیشود بنده چهار پنج موضوع بود که پنج، شش ماه است که متدرجاً مورد سؤال قرار دادم و هنوز جواب نیامده است ولی اگر بگذرد برای این کار تخصیص داده میشد که سه هفته پشت سرهم اغلب سؤالها جواب داده میشد و بعضی مطالب هست که وقتی جواب آن طول بکشد موضوع از بین می رود، یک سؤالی که قبلاً بنده کرده بودم موقعی بود که کمیانی نفت کارگرا را آن بلا را سرشان می آورد و می طول کشید موضوع از بین رفته بود و بدبختها در بر و سر گردان شده بودند چاره ای برای در آن بیچاره ها نشد حالا اگر در آیه نظاریش باشد نباشد بحث دیگری است، یک سؤال هم راجع بزندانیان بود که سال گذشته همین موقع که بنده هم اقتضای همکاری با زندانیان را داشتم و صحبت آنها را از نزدیک دیده بودم و شکایات زیادی از ولایات از زندانیان رسیده و همچنین از مرکز که در همین موضوع میخواستم صحبت بشود بکراه اصلاحی برای این کار پیدا بشود آنرا هم آقایان برای جواب حاضر نشدند همین جور مانده، یک سؤالی بود که اخیراً من راجع بشناسانی اسرائیل کرده بودم که یک دسته ای مسلح توی فلسطین نهسته اند از بنی اسرائیل دهوی حکومت کرده اند و

میکنند و آنوقت آن چیزی که همه آقایان از شما میترسند آن یک روز در این ملک ایجاد بشود یعنی ایجاد انقلاب بکنند، این تمیزیها، احساسات مردم ضعیف و بیچاره ملک را تحریک میکند بنحیض پیدا میکنند نسبت بطبقه فنی و نسبت بطبقه ای که حق آنها را دارد پایمال میکند و چقدر خوب گفته است حافظ، گفته است، سانی بیجا عمل بدباده تا کذا، غیرت نیارود که جهان یربلا کند این کارها جهان را یربلا میکند ایران را دچار آشوب و انقلاب میکند این هم یک موضوعی بود که خواستم عرض کنم، اما موضوع دوم این است که یک شخصی کافذی امروز نوشته است باعضای فراکسیون جبهه ملی و بجهت آقایان نوشته است شکایه کرده از آقای خسرو قشقایی و بنده وارد موضوع نمیشوم در مجلس متعصب شده است چون کمیسیون هرايش مأمور رسیدگی بشکایات است بنده بمقام ریاست تقدیم میکنم که در کمیسیون هرايش رسیدگی بشود اگر حق نیگویند رسیدگی بشود و اگر حق نیگویند بگویند که حق نیگویند دیگر عرضی ندارم و بیش از این مزاحم آقایان نمیشوم و این دو طرح را تقدیم مقام ریاست میکنم

رئیس - این دو طرح برطبق ماده ۴۱ فرستاده میشود بکمیسیون های مربوطه. آقای حائری زاده

حائری زاده - بنده هیچ میل نداشتم که این اسامان مجلس صرف یک مذاکراتی بشود که نتیجه و فایده ای برای جامعه نداشته باشد فقط در دول باشد ولی چون در آئین نامه پیش بینی شده است و مد شده است معمول شده است که در دلها این جا گفته می شود من مخصوصاً شرفیاب شدم خواهم کنم که هفته ای یک روز را اگر مقام ریاست مقرر فرمایند که هفته ای یک روز برای سؤالها باشد تصور میکنم این مذاکرات قبل از دستور قهراً درز گرفته بشود برای اینکه این مذاکرات و این درودلهائی که نمایندگان معترض دارند برای این است که این نمایندگان برای نتیجه می آیند این جا صحبت میکنند و دولت هم وجود ندارد جزوه ها میشود و نتیجه ای حاصل نمیشود بنده چهار پنج موضوع بود که پنج، شش ماه است که متدرجاً مورد سؤال قرار دادم و هنوز جواب نیامده است ولی اگر بگذرد برای این کار تخصیص داده میشد که سه هفته پشت سرهم اغلب سؤالها جواب داده میشد و بعضی مطالب هست که وقتی جواب آن طول بکشد موضوع از بین می رود، یک سؤالی که قبلاً بنده کرده بودم موقعی بود که کمیانی نفت کارگرا را آن بلا را سرشان می آورد و می طول کشید موضوع از بین رفته بود و بدبختها در بر و سر گردان شده بودند چاره ای برای در آن بیچاره ها نشد حالا اگر در آیه نظاریش باشد نباشد بحث دیگری است، یک سؤال هم راجع بزندانیان بود که سال گذشته همین موقع که بنده هم اقتضای همکاری با زندانیان را داشتم و صحبت آنها را از نزدیک دیده بودم و شکایات زیادی از ولایات از زندانیان رسیده و همچنین از مرکز که در همین موضوع میخواستم صحبت بشود بکراه اصلاحی برای این کار پیدا بشود آنرا هم آقایان برای جواب حاضر نشدند همین جور مانده، یک سؤالی بود که اخیراً من راجع بشناسانی اسرائیل کرده بودم که یک دسته ای مسلح توی فلسطین نهسته اند از بنی اسرائیل دهوی حکومت کرده اند و

دولت ایران هم یک نایبندگی آنها فرستاده است من در این موضوع سؤالی کرده بودم که فایده نایبند فرستادن به آنجا چیست غیر از زنجیر مالک اسلامی و هر بی ضرری از این که این مأمور را احضار بکنید چیست؟ یک همچو سؤالی کرده بودم نیامدند برای جواب هنوز، یکی هم موضوع یک مصاحبه ای بود که قانون اساسی شخص مقدس اعلی حضرت را مصون قرار داده که در اطراف ایشان نباید صحبت بشود لازمه اش این است که ایشان هم در کارها بدون مشورت وزیر مسئول صحبتی نکنند و بعضی روزنامه ها که مصاحبه ایشان را با بعضی از ارباب قلم روزنامه های خارجی در روزنامه های خودمان هم نوشته بودند و منعکس شده بود سؤالی کرده بودم که آقای وزیر خارجه در این قسمت ها اطلاعی دارد یا ندارد اجازه داده است یا خودسران آدم رفته شرفیاب حاصل کرده و سؤالاتی کرده است در اطراف این موضوع سؤال کرده بودم و هنوز برای جواب حاضر نشده است یک موضوع هم سهم مالک وزارت بود که یک قانونی در ۱۳۱۸ گذشت که آئین نامه ای وزارت دادگستری با کک کشاورزی برای تعیین سهم مالک وزارت بنویسد که تمدی یعقوب زارع نشود البته کمیسیون هائی کراراً تا بحال شده است ولی هنوز آن آئین نامه رسمی را من ندیدم غیر رسمی متعدد دیدم ولی یک آئین نامه ای که در آن تکلیف زارع و مالک معلوم باشد نیست فقط آن قرار داده و اجازت نامه هائی است که بین مالک و زارع رد و بدل شده است هر جا عده زارع زیاد بوده و هر جا ملک زیاد بوده وزارت کم بوده یعنی ناز و غمزه اش زیاد بوده این وضعی که هست باید تحت آئین نامه و اصولی مرتب بشود این وضعیت مهمی است که ما امروز برای طبقه کارگر و زارع باید در نظر بگیریم و آرایش آنها را فراهم کنیم و وسیله راحتی آنها را فراهم بکنیم و این حرف هائی که املاک را از دست مالک بگیرند و بدهند دست زارع این حرفها درد دوا نمیکند املاک خراب در این ملک بقدری هست که قسمت مهمی از آن در دست دولت است آنها را باید تقسیم کنند یعنی نقشه زارعین را اینقدر زیاد بکنند که آنها بتوانند بهره برداری بکنند گرسنه و بدبخت نباشند بتوانند وسیله آبادی را فراهم بکنند آن در سایه تعیین سهم مالک و زارع که تأمین بشود بدانند آن آن سعی و همتی که میکنند متعلق بخودش است هلاکه مند بشود باین آب و خاکی که در دستش هست تایشتر برای آبادیش کوشش بکند البته بانک کشاورزی هم باید کمک بکند باین طبقه این هم یک موضوع بود سؤالاتی که کرده بودم همه آنها بدون جواب مانده است و من از این جهت نطق های قبل از دستور که فایده ای برایش نمی بینم و این صحبت هائی که این جا کرده ام فایده ای دارد اگر هفته یک روز را تخصیص بدهید برای جواب سؤالها وزیر مسئول بیاید جواب بدهد صحبت کنیم جرح و تعدیل بشود و یک راه حلی برای این کار پیدا بشود تا مایوس نشویم استیضاح بکنیم که چرا این کار را انجام ندادی و باطله من بشویم که وسیله راحتی فراهم شده است وقایع مشهور روی صندلی خودمان بنشینیم یکی هم موضوع تبعیضی بود که پررود در این جا تصویب شد و

من خیلی تشکر نمی کنم که دوره ای که من متوجه شده بودم و همه آقایان نایبندگان متوجه آن شدند و موافقت کردند تصویر شد در خارج و بدین سوه تمیزهائی در اطراف این عده است خواستم توضیح بدهم که رفع آن سوه تمیزها شود در هر وزارت خانه ای یک حاکم انتظامی دارند وزارت دادگستری یک معکمه حسابی انتظامی دارد وزارت دارائی وزارت جنگ و سایر وزارتخانه ها برای انتظامات داخلی خودشان یک معاکمی دارند و مربوط بکارهای عمومی نیست (صحیح است) یک کارمنای را ممکن است در فلان وزارتخانه صالح تشخیص نداده اند معکوم بانفصال ابدش کرده اند از خدمات دولتی این شخص حق تیز هم ندارد ولی اگر یک معکمه عمومی همین حکم را داده قابل تیز داشت، اگر در یک معکمه عمومی از بابت مجازات کسی را از خدمات اجتماعی خدمات دولتی محروم کردند این حق را دارد برود تیز شکایت کند ولی در معاکم انتظامی و برای کارهای انتظامشان مربوط نیست وزارت جنگ برای خودش یک دستگاه هائی انتظامی دارد که ربطی بدستگاههای عمومی ندارد و مربوط بمقررات و کارهای خودش میباشد ولی بدبختانه در خیلی از قسمت ها معاکم نظامی را دخالت دادند که در کارهای عمومی دخالت کنند چنه موقع حکومت نظامی است تعطیل نمی شود کار های حقوقی معاکم دادگستری و همچنین امور جزائی آن جا ولی صلاحیت داده می شود به معکمه موقت نظامی که حکم اعدام هم بدهد در آن جا تصریح شده است که اعدام و حبس دائم قابل تیز است و سایر احکام قابل تیز نیست و این خیلی بی انصافی است در موقع تشنج و عصیان بودن معبط یک بدبختی را برای یک جرم کوچکی ممکن است ۱۵ سال حبس برایش بنویسند بقدر هم که مطالبه میکند میگویند که بی انصافی شده است یک مرجع صالحی باید بآید که این را رسیدگی کند ولی فلان سربازی که سربست خودش که مکلف بوده است آنجا بایستد پشتش را ترک کرده باعث شکست فلان قشون را فراهم کرده آنها مربوط بانظامات داخلی قشون است ربطی باین موضوع ندارد و خارج از موضوع این تصدیق است که بنده پیشنهاد کردم و این را نباید مغلوب بکنند با یک جرمهای عمومی که معاکم نظامی وارد رسیدگی میشوند گفتیم که احکام معاکم نظامی مانند احکام معاکم عمومی قابل تیز است یعنی آن مسائلی که جنبه جرائم عمومی را ندارد و چنه اختصاصی وزارت جنگ را دارند و ربطی باین موضوع ندارد برای رفع سوه تفاهم خواستم توضیح داده بشود که اهکالی که آقای امامی دارند این رفع بشود.

رئیس - در سابق هم یک جلسه فوق العاده برای سؤالات در این جا تعیین شد کار خوبی هم هست چون وقت مجلس باین کارها نمیرسد اگر آقایان موافق باشند یک جلسه فوق العاده ای هم برای این کار وهم برای یکپارود هم که دولت آورده است معین بشود.

محمد علی مسعودی - فردا صبح باشد.

هوشتری - فردا عصری.

فقیه زاده - من پیشنهاد میکنم فردا عصر برای یک دوازدهم جلسه تشکیل شود.

حائری زاده - فردا صبح کمیسیون نفت است یک وقت دیگری تعیین فرمائید و جلسه مان انشاالله شاید فردا کلکتش کنده شود.

خسرو قشقایی - بنده طبق ماده ۹۰ اختیارات دارم.

رئیس - فرمائید.

خسرو قشقایی - جناب آقای مکی شکایتی تقدیم مقام ریاست کردند که گفتند مربوط به این جانب است در صورتی که بنام این جانب نبوده و بنام یکی از افراد قشقایی است تصدیق فرمائید افراد قشقایی خیلی زیاد است و اگر هم شکایتی است باید بقامات دادگستری داده شود.

رئیس - در این شکایتی که دادند اسمی از ایشان نیست.

۳- طرح گزارش کمیسیون دادگستری راجع به تصفیه و عدم حصول اکثریت

رئیس - لایحه تصفیه مطرح است باید رای گرفته شود به پیشنهاد آقای دکتر معظمی.

هوشتری - اجازه فرمائید سؤال بنده خوانده شود بعد رای بگیریید.

نبوی - بنده اختیارات نامنامه ای دارم.

رئیس - فرمائید.

نبوی - در جلسه گذشته جناب آقای دکتر معظمی پیشنهادی فرمودند که بسیار خوب است و مطابق قوانین هم هست آن پیشنهاد، ایشان پیشنهاد فرمودند که در آئینده هیچ کاری بکمیسیون ارجاع نشود که کمیسیون مستقلاً در موضوع رای بدهد و باید در لویج روی کمیسیون در مجلس طرح شود این اصولاً همانطور که عرض کردم بسیار صحیح است برای اینکه مجلس برای این ساخته نشده که ۱۲ نفر یا ۱۸ نفر قانون وضع بکنند اکثریت مجلس آن اکثریتی که در قانون اساسی ذکر کرده است باید قانون وضع بکنند ولی باید دید که چه عملی در مجلس باعث شده که به این صورت در آمده.

رئیس - آقای نبوی بعنوان اختیارات دارید صحبت میکنید؟

نبوی - بله.

رئیس - کدام ماده؟

نبوی - ماده ۱۲۰ الان خودم میخوانم باید دید که از اولین دوره مجلس چه شده که این وضعیت پیش آمده در اولین دوره مجلس طرحی باضماع مرحوم مدرس، مشیرالدوله و مؤتمن الملک و عده ای قرار شد باین که قوانین دادگستری که مواد مفصلی ۷۰۰ ۸۰۰ ماده دارد و به کمیسیون دادگستری ارجاع می شود کمیسیون آنها را تصویب کند مطابق همان فرمولی که هست که بعد بعنوان آزمایش اجرا شود اساس قضیه از این جهت بود که مجلس قانونگذار نیست یعنی مجلس طوری است که قوانین مفصل را نمیشود درش تصویب کرد اگر رویه این بود که مجلس واقفاً حوصله میکرد و می نشست قوانین را تصویب میکرد و از پیشنهادات زائد جاو گیری میکرد چه بهتر از این مگر آقایان ملاحظه فرمودند که لایحه ای اینجا آمد برای فروش خالصجات بر سایر

و چهار ماده بیشتر نداشت ۹۰۰ تا ۲۰۰ تا پیشتر کردند برای آتقانون و چندین روز هم مباحثه شد و آخر هم بجائی نرسید (نورالدین امامی - از ارضی خوزستان بجائی نرسید) حالامهم هروقت یک قانونی بیاروند که از چند ماده تجاوز کند باز در مجلس تصویب نخواهد شد این بود که چند نفر را وادار کرد در گذشته و بیخیال انداخت که قوانین را در خود کمیسیون تصویب کنند. و البته این عمل کار بسیار بدی است و مخالف قانون اساسی است که نمیشود بدوازده نفر یا هیجده نفر یک قانونی را که باید صد نفر یا هشتاد نفر روش رای بدهند گفته که آن قانون را تصویب کنید و همین عمل هم مفاسدی تولید کرده لیکن اشکال دیگری که دارد با اینکه پیشنهاد مفیدی است و یک روزی هم باید تصویب شود دو اشکال دارد اشکال اولش این است که مانع از این نیست که مجلس در آئینده یک چنین رأیی را بدهد حالامهم ممکن است مجلس رای بدهد که این کار را بکنند و در آئینده رای بدهد که این کار را نکنند این سد باب نمیکند مجلس هر روزی هر چه مقتضی بداند مطابق آئین نامه داخلی باید بکند اما آنچه که موجب شد بنده اختیارات بکنم این است ماده ۱۲۰ نمایندگان حق دارند نسبت به هر یک از مواد اصلاحاتی پیشنهاد نمایند مشروط بر اینکه آن پیشنهاد کاملاً مربوط به موضوع لایحه باشد عرض بنده این بود این پیشنهاد و پیشنهاد های دیگری که در این قانون شده مخالف با این ماده است و ما نیایستی کاری بکنیم که مخالف با آئین نامه باشد و الا در آئینده مفاسدی تولید خواهد کرد.

دکتر معظمی - اجازه فرمائید بنده ارتباطش را عرض کنم.

رئیس - اختیاراتی که طبق ماده ۱۲۰ ایشان کردند راجع باین است که مربوط باشد و معتقدند که نیست تشخیص این با رئیس مجلس است معذک شما توضیح را بدهید.

دکتر معظمی - بنده میخواهم عرض بکنم که اگر یک پیشنهادی باین لایحه موافق باشد همین موضوع است این اشکالی که برای مملکت پیدا شده است ناشی از چیست؟ ناشی از این شده است که در دوره یازدهم یک اختیاری بکمیسیون دادگستری داده شد برخلاف قانون اساسی کمیسیون دادگستری که خود جناب آقای نبوی عضو آن بودند که همان موقع حق این بود که اختیارات میکردند که برخلاف قانون است، برخلاف قانون اساسی است. در آنجا عضو بودید و در آنجا یک قوانینی گذاشته که حقوق ملت ایران را از بین برده است اگر من فرصت داشتم آن مواردی را که در کمیسیون دادگستری گذاشته است یکی یکی در اینجا میخوانم بقید من هر فرد ایرانی حق داشته است تا از وکیل و وزیر مستخدم نگران باشد این در در کمیسیون دادگستری شده آقای نبوی جناب عالی همان موقع در کمیسیون دادگستری بودید و بعد هم این اختیار را بهیئت تصفیه داده اند و این استفاده را کردند و این ابتلا را ما پیدا کردیم کالان ۲۴ است مجلس ما قلیه شده چه چیزی از

این بهتر گمایایم حقوق مردم را که بماده اند و از این رفته دستشان بهمیم بنده پس از شش سال که در این مملکت نماینده هستیم باید در مقابل ملت ایران اقرار بکنم که حقوق در کمیسیونها حفظ نخواهد شد (صحیح است) یعنی آن طوری که لازم است حقوق افراد این مملکت محفوظ بماند نخواهد شد والله نخواهد شد (صحیح است) با تجربه من این پیشنهاد را کردم و در اینجاست حقوق یک عده ای محفوظ نشده است من میگویم این بهم ارتباط دارد شما آمده اید بکمیسیون و ادگستری اختیاراتی داده اید حالا ما میگوئیم که دیگر این اختیارات داده نشود فرمودید که مانعی نیست که مجلس بحد رأی بدهد بنده می گویم که مطابق این ماده ای که شما میگذرانید این مجلس تصویب خواهد کرد و بعدا اگر یک طریقی نماینده ای

داد یا دولت لایحه ای داد رئیس میتواند آنرا طرح نکنند این خیلی فرق دارد باین که ما یک موضوعی را قابل طرح بدانیم یا ندانیم و من دیروز یک موضوعی را گفتم حالا که میبینید افراد این مسکت حقوقی ندارند عوض اینکه بیاید یک موضوع معینی را گمان لم یکن بکنید والله بنشینید و خودتان تکانی بهورید یک میخافی برای این ملت درست کنید سکه حقوق محفوظ باشد و اگر این جریانات آقایان و امتاثر نکند بنده دیگر عرضی ندارم .

حاضرین - پیشنهاد کاملا واردی بود

پیر آسته - بنده اجازه میگوام .

رئیس - موردی ندارد

پیر آسته - بنده مضیر کمیسیون داد گستری هستم

رئیس - دوست است حق شما هم محفوظ است ولی

حاجه دروای هستیم .

۴۴ تعیین مواقع و دستور جلسه بعد ختم جلسه صاحب جمع - آقای رئیس چند دقیقه تنفس

بدمید .

رئیس - چند نفر از آقایان بیرون هستند که

گفتم بیایند اگر نیابند تنفس هم نمیدهم جلسه را تعطیل

میکنیم اگر آقایان موافقت جلسه فوق العاده برای سؤالات

یک و دو از هم فردا صبح باشد چون فردا صبح کمیسیون

نفت است و برای سؤالات هم عده کافی هست (عده ای

از نمایندگان - عصر فردا هیئت دولت است و آقایان

وزرا نمیتوانند بیایند) فردا صبح جلسه فوق العاده

خواهد بود برای یک و دو از هم و سؤالات .

(مجلس ساعت ۱۱ و ۱۰ دقیقه صبح ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت